

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

*Destinatar: Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu 28*

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, Vă expediază copia încheierii nr.3-1338/2022 din 29 noiembrie 2022 privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul acțiunii de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Ceruța Elena către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ.

Anexe: copia cererii de chemare în judecată – 15 file.

sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (original) – 11 file.

copia încheierii nr.3-1338/2022 din 29 noiembrie 2022 – 1 filă.

Judecător

Guzun Corneliu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ a REPUBLICII MOLDOVA

SESIZARE privind excepția de neconstituționalitate

**depusă conform prevederilor art.12/1 din Codul de procedură civilă și
art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție**

I. AUTORUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1.1 Persoană fizică

Nume: Ceruța

Prenume: Elena

1.2 Instanța de judecată

Denumirea instanței de judecată/sediu: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani

Judecător/complet de judecată: judecător Corneliu Guzun

Adresa instanței de judecată: Chișinău, str.Kiev,3

Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: (+373 22) 43-80-02, jrc@justice.md

II. INFORMAȚII PERTINENTE DESPRE CAZUL DEDUS JUDECĂȚII INSTANȚEI DE DREPT COMUN

2.1 Prin ordonanța Procurorului General interimar, Dumitru Robu, din 18 octombrie 2021, s-a dispus începerea urmăririi penale în privința procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale Elena Ceruța, în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(3) din Codul penal, pe faptele descrise în partea descriptivă a ordonanței, cu atribuirea cauzei penale a numărului statistic 2021960113 (conexată la cauza penală nr.2021960107), exercitarea urmăririi penale fiind dispusă procurorului în Procuratura Anticorupție, Victor Furtună.

2.2 La data de 19 octombrie 2021, Elena Ceruța a fost recunoscută în calitate de bănuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(3) din Codul penal, în această cauză penală, respectiv fiind audiată, a făcut declarații clare și consecvente la toate circumstanțele speței.

2.3 Ulterior, prin ordonanța din 29.12.2021, Elena Ceruța a fost pusă sub învinuire, fiindu-i înaintată acuzarea și audiată, dumneaei și-a menținut declarațiile facute anterior, întrebări suplimentare nu au parvenit din partea organului de urmărire penală.

2.4 Prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-50/2022 din 04.03.2022, a fost admis demersul Procurorului General interimar, Dumitru Robu, și eliberat acordul în vederea suspendării din funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a doamnei Elena Ceruța.

2.5 Consecvent, prin ordinul Procurorului General - interimar nr.412-p din 10.03.2022 a fost dispusă suspendarea subsemnatei din funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de la 10.03.2022, până la adoptarea unei hotărâri pe caz.

2.6 Reieșind din faptul că, în cadrul procedurii administrative legate de suspendarea din funcție a subsemnatei au fost încălcate principiile fundamentale ale unui proces administrativ indicate la art.28, 29, 30, 31, 32 Cod administrativ, iar actul administrativ individual defavorabil nu întrunește cerințele unui act administrativ veritabil din perspectiva reglementărilor Codului administrativ, legalitatea și temeinicia ordinului Procurorului General interimar nr.412-p din 10.03.2022 prin care s-a suspendat din funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Elena Ceruța, a fost contestat Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, prin cererea din 02.06.2022.

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a art.-lor 14 și 62 combinate cu art.55alin.(1) din Legea nr.3/25.02.2016

2.7 Pe cale de consecință, judecătorul din Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, Corneliu Guzun, examinează cererea de chemare în judecată privind anularea actului administrativ individual ilegal defavorabil și anume a ordinului Procurorului General - interimar nr.412-p din 10.03.2022, cauzei respective acordându-i-se numărul de ordine: 3-1338/22, 2-22077921-12-3-02062022.

III. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare, se solicită Curții Constituționale a Republicii Moldova verificarea corespunderii cerințelor Constituției a dispozițiilor **art.14 și 62 combinate cu prevederile art.55 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016**, deoarece după părerea subsemnatei, Elena Ceruța, contravin prevederilor **art.23, 43, 47, 49 alin.(2), 50 alin.(1) și 54 din Constituția Republicii Moldova, în partea ce** cine de:

- *omisiunea de reglementare a condițiilor, modalității și criteriilor clare și precise de realizare a dreptului la muncă și asistență și protecție socială a procurorului suspenandat din funcție, restrângere a dreptului la muncă și pierderea mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări ce nu depind de voința lui.*

IV. LEGISLAȚIE PERTINENTĂ:

Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016

Articolul 14. Incompatibilități

(1) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), procurorul poate desfășura activități didactice și științifice. Regulile privind cumulul funcției cu aceste activități se stabilesc de către Consiliul Superior al Procurorilor.

Articolul 55. Suspendarea din funcție

(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor, pînă la următoarea ședință a Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) Procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, fără implicarea Consiliului Superior al Procurorilor, atunci cînd i se acordă concediu de maternitate și concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 6 ani. În celelalte cazuri prevăzute de lege, procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

(3) Suspendarea din funcție a procurorului în cazurile prevăzute la alin.(2) nu atrage anularea garanțiilor sociale.

(4) În cazul prevăzut la alin.(1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.

Articolul 62. Alte garanții sociale

(1) Procurorii aflați în exercițiul funcției beneficiază de asistență medicală în conformitate cu Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a art.-lor 14 și 62 combinate cu art.55alin.(1) din Legea nr.3/25.02.2016

(6) Procurorul beneficiază și de alte garanții sociale în conformitate cu legislația muncii în măsura în care aceasta nu contravine prezentei legi.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

Articolul 50 Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în art.-le 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

În context, prin prisma art.4 din Constituția Republicii Moldova, reținem că aceste drepturi sunt garantate și prin:

➤ **Declarația Universală a Drepturilor Omului** (adoptată la 10 decembrie 1948, la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII din 28 iulie 1990)

Articolul 23 „Orice persoana are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului”.

Art.25 alin.(1) „Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa”.

➤ **Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale** (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997)

Articolul 8 Dreptul la respectarea vieții private și de familie

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a art.-lor 14 și 62 combinate cu art.55alin.(1) din Legea nr.3/25.02.2016

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

➤ **Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**

(adoptat la 16 decembrie 1966, la New York și ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990, prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII)

Articolul 6 (1) „Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept”.

Articolul 11 (1) „Statele părți la prezentul Pact, recunoscând dreptul oricărei persoane la un nivel de trai suficient pentru ea însăși și familia sa”.

V. ADMISIBILITATE

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a art.-lor 14 și 62 combinate cu art.55alin.(1) din Legea nr.3/25.02.2016 întrunește cumulativ următoarele condiții de admisibilitate *ratione materiae*:

1. Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție - controlul constituționalității art.14 și 62 combinat cu 55 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de către partea în proces și anume de către Elena Ceruța, reclamantă în cauza nr.3-1338/22, 2-22077921-12-3-02062022, care se examinează de Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, judecător Corneliu Guzun.

3. Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

4. Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, deoarece:

4.1 *actul administrativ individual ilegal defavorabil, a cărui anulare se solicită în litigiu – ordinul Procurorului General interimar nr.412-p din 10.03.2022 – a fost adoptat în temeiul art.55 alin.(1) din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016;*

4.2 *sub imperiul dispozițiilor art.55 combinate cu prevederile art.-lor 14 și 62 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, contestate ca fiind neconstituționale, s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte negative asupra persoanei cât și familiei acesteia;*

4.3 *potrivit CtEDO, restrângerea unor drepturi urmează a fi evaluată și prin prisma consecințelor (cauza C.Bogdan contra României);*

4.4 *normele date fiind determinante pentru soluționarea chestiunii privind anularea actului administrativ individual ilegal defavorabil, prin care s-a suspendat din funcție procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Elena Ceruța.*

4.5 *consecvent este foarte importantă verificarea corelației dintre normele date și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.*

VI. ARGUMENTAREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A UNUIA SAU A MAI MULTOR DREPTURI GARANTATE DE CONSTITUȚIE

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de art.23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile.

Potrivit art.54 alin.(3) din Constituție acest drept al omului nu poate fi restrâns.

Nu este eronat, în sine, ca statul să aplice diferite măsuri care limitează anumite drepturi constituționale, în speță suspendarea procurorului din funcție, însă, persoana față de care sunt aplicate aceste măsuri trebuie să aibă parte de niște garanții.

Având în vedere specificul dreptului la muncă și interdicția *de a practica alte activități remunerate, interdicție care decurge din regimul specific aplicabil procurorilor*, autorul sesizării consideră că, art.14, 62 combinate cu art.55 din Legea cu privire la Procuratura, pentru a răspunde exigențelor art.23 din Constituție, ar trebui să stabilească un minim de garanții, menite să asigure un echilibru între realizarea scopului legitim urmărit de începerea urmăririi penale și dreptul procurorului suspendat la muncă precum și dreptul procurorului și familiei acestuia la asistență și protecție socială, iar în cazul unei procuror-mame suspendate și ocrotirea acesteia și copiilor ei minori.

Normele criticate stabilesc că „*procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor*”.

Potrivit art.14 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016 „*funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate, iar prin derogare de la prevederile alin.(1), procurorul poate desfășura activități didactice și științifice. Regulile privind cumulul funcției cu aceste activități se stabilesc de către Consiliul Superior al Procurorilor*”.

Ab initio, Legea Supremă, prin art.43 alin.(1), garantează că orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

La nivel internațional dreptul la muncă este recunoscut și protejat de art.23 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și de art.6 alin.(1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

De asemenea, în conformitate cu legislația internă în vigoare, pe lângă faptul că procurorul suspendat din funcție este supus unor incompatibilități de natură judiciară, mai este supus unor incompatibilități de ordin extrajudiciar, acestea din urmă sunt susceptibile de a face obiectul controlului de către ANI.

În concluzie, suspendarea procurorului în privința căruia este pornită o urmărire penală este însoțită automat de interdicția generală privind exercitarea oricărei alte activități remunerate în sectoarele public și/sau privat.

Această restricție care decurge din statutul de procuror, pe care persoana continuă să îl aibă, deși nu își mai îndeplinește funcția temporar, generează un viciu constituțional care nu poate fi justificat prin preocuparea Statului de a preveni situațiile de conflict de interese în cadrul funcției.

Consider că aplicarea acestei interdicții generale în caz particular – un procuror suspendat din funcție – constituie o povară excesivă pentru persoana în cauză și familia sa, care, în final, afectează viața privată.

Consecvent, această restricție de a exercita oricare alte activități, rezultată din suspendarea procurorului în temeiul art.55 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, nu poate fi considerată drept necesară și proporțională cu realizarea scopului legitim urmărit în cadrul procesului penal, și contravine dreptului la muncă garantat de art.43 din Constituție.

Imposibilitatea de a ocupa locuri de muncă, pentru persoane aflate în situații similare situației unui procuror suspendat din funcție în R.Moldova, inclusiv, și în cazul în care este pornită urmărire penală în privința acestuia, măsura de suspendare care este dublată de o interdicție generală de exercitare a oricărui tip de activitate remunerată în sectorul privat și/sau public, cu excepția învățământului sau a cercetării, precum și pierderea, fie și temporară, a tuturor garanțiilor sociale, a făcut obiectul mai multor litigii în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (*în continuare CtEDO*).

CtEDO, în jurisprudența sa constantă și coerentă, a catalogat asemenea situații ca fiind o ingerință în exercitarea dreptului la respectarea vieții private.

Hotărâri CtEDO RELEVANTE SPETEI sunt Sidabras și Džiautas împotriva Lituaniei din 27.07.2004, Karov împotriva Bulgariei din 01.02.2005, Albanese împotriva Italiei din 23.03.2006, Calmanovici împotriva României din 01.07.2008, D.M.T. și D.K.I. împotriva Bulgariei din 24.07.2012, C.Bogdan împotriva României, din 20.10.2020.

În cauza D.M.T. ȘI D.K.I. împotriva Bulgariei, din 24.07.2012, CtEDO a examinat un litigiu similar situației procurorului din R.Moldova suspendat din funcție și anume:

- *reclamantul era Șeful Departamentului de Poliție din Sofia, responsabil cu anchetele în materie de criminalitate economică, și era urmărit penal pentru fapte de corupție pasivă legate de funcția sa;*
- *persoana era suspendată temporar din funcție din cauza unei proceduri penale pendinte împotriva sa;*
- *Legea privind Ministerul de Interne le interzicea funcționarilor din cadrul ministerului să exercite orice altă activitate remunerată în afara funcțiilor acestora, regulă care se aplica și în cazul suspendării agentului;*
- *măsura de suspendare a reclamantului din funcție îi garanta acestuia reangajarea pe postul său în cazul achitării de către instanțele penale.*

Curtea a observat că măsura de suspendare din funcție, aplicată reclamantului, era o măsură prevăzută de lege, a apreciat că suspendarea reclamantului din funcție avea

scopul legitim de a apăra ordinea și de a preveni infracțiunile penale și a conchis că ingerința în cauză era necesară într-o societate democratică.

Cu toate acestea, prezenta cauză a ridicat problema necesității și proporționalității efectelor (consecințelor) produse de suspendare, în special restricția impusă reclamantului de a căuta alt loc de muncă pe parcursul procedurii penale declanșate împotriva sa.

Prin urmare, Curtea a considerat că măsurile restrictive denunțate nu au respectat un echilibru just între interesele reclamantului și cele ale societății în ansamblul său și că s-a adus atingere vieții private a persoanei în cauză, fără o justificare suficientă în temeiul art.8 §2 din Convenție, prin urmare, a fost încălcat acest articol.

A contrario, în Hotărârea Camelia Bogdan împotriva României, din 20.10.2020, curtea nu a constatat violarea art.8 §2 din Convenție întrucât citez pct.88 „**nicio decizie internă și niciun text de lege nu împiedicau persoana în cauză să ocupe un alt loc de muncă în sectoarele public sau privat (a se vedea, mutatis mutandis, Calmanovici)**”.

Prin comparație, este de reținut că legiutorul român a reglementat diferit situația și consecințele suspendării din funcție a unui procuror „când a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa prin ordonanță sau rechizitoriu”.

Astfel, conform art.62 alin.(4) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor nr.303/2004 „*în perioada suspendării din funcție, judecătorului sau procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute la art.5 și 8*”.

Iar, potrivit art.64 alin.(3) „*în perioada suspendării, judecătorului sau procurorului i se plătesc drepturile de asigurări sociale de sănătate, potrivit legii*”.

Similar legislației R.Moldova, în cazul dispunerii soluției de clasare, achitare sau încetare procesului penal față de judecător ori procuror, suspendarea din funcție încetează, iar acesta este repus în situația anterioară, i se plătesc drepturile bănești de care a fost lipsit pe perioada suspendării din funcție și i se recunoaște vechimea în magistratură pentru această perioadă (art.63 alin. (2) din Legea citată *supra*)

Conform art. 62 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, „*beneficiază de asistență medicală în conformitate cu Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și de alte garanții sociale în conformitate cu legislația muncii doar procurorii aflați în exercițiul funcției*”.

Analizând dispozițiile art.55 din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, observăm că legiutorul a reglementat menținerea garanțiilor sociale doar în cazul procurorilor suspendați atunci când i se acordă concediu de maternitate și concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 6 ani.

Pe cale de consecință, situația rezultată din suspendarea din funcție a unui procuror în legătură cu pornirea urmăririi penale, în afară de ingerința asupra dreptului la muncă a acestuia, are urmări grave și asupra situației sale, nu doar asupra drepturilor

sale salariale ci și atrage automat anularea tuturor garanțiilor sociale, prevederi legale ce contravin art.-lor 47, 49 alin.(2) și 50 alin.(1) din Constituție.

Astfel, omisiunea legiutorului de a reglementa situația unui procuror suspendat din funcție, prin prisma garantării asistenței și protecției sociale, prin prisma protecției familiei, ocrotirii mamei și copiilor săi, generează o situație financiară precară pentru procurorul suspendat, fie și în cazul pornirii unei urmăriri penale, atâta timp cât este prezumat nevinovat, acesta (procurorul suspendat) fiind în imposibilitate de a-și întreține familia, din care fac parte și copii minori.

În pct.72 din Hotărârea privind excepția de neconstituționalitate, nr.6 din 03.03.2016, Curtea a notat că, „*deși legislația muncii permite anumite limitări ale drepturilor salariatului, totuși, ele trebuie să aibă o justificare, să fie necesare, să răspundă unui interes general*”.

Suplimentar, CtEDO, în Hotărârea *Denisov împotriva Ucrainei, din 25.09.2018*, a mai explicat că litigiile profesionale nu sunt, prin natura lor, excluse din sfera conceptului de „*viață privată*” în sensul art.8 din Convenție și că pot avea repercusiuni asupra anumitor aspecte tipice ale vieții private.

În general, o problemă în ceea ce privește viața privată se pune în două moduri în cadrul litigiilor de acest tip:

1. *din cauza motivelor care stau la baza măsurii în cauză (caz în care Curtea reține abordarea întemeiată pe motive);*
2. *din cauza consecințelor asupra vieții private (caz în care Curtea reține abordarea bazată pe consecințe).*

În concluzie, potrivit CtEDO, restrângerea unor drepturi urmează a fi evaluată și prin prisma consecințelor, iar caracterul serios și gravitatea consecințelor suspendării din funcție a unui procuror, autorul le apreciază în raport cu viața sa înainte și după măsura în cauză.

În speță, referindu-ne la consecințele, atât materiale, cât și nemateriale ale măsurii de suspendare din funcție a unui procuror, autorul sesizării consideră că este atins pragul de gravitate, după esența explicată de CtEDO în Hotărârea *Denisov împotriva Ucrainei, 25.09.2018*:

- *rămânerea fără venituri legale;*
- *anularea tuturor garanțiilor sociale;*
- *sunt aduse atingeri reputației profesionale, un atribut al identității personale și a integrității psihologice a persoanei;*
- *analizând situația procurorului suspendat din funcție, pentru o perioadă nedeterminată, prin prisma hotărârilor Niemietz împotriva Germaniei din 16.12.1992 și Denisov împotriva Ucrainei, din 25.09.2018, în ceea ce privește extinderea noțiunii de „viață privată” la domeniul profesional, conchidem că acesta este împiedicat să își dezvolte și relațiile cu lumea exterioară într-un cadru profesional și, prin urmare, aduce atingere nejustificată sferei vieții sale private.*

Aceste consecințe sunt foarte grave și afectează viața privată a persoanei în cauză în mod deosebit de semnificativ.

În context, este de menționat că o limitare a dreptului la muncă, nu prezintă în sine probleme din perspectiva articolului 54 din Constituție, atât timp cât această măsură și consecințele sale rămân a fi proporționale **scopului legitim urmărit, ar corespunde normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.**

Având în vedere specificul dreptului la muncă, și anume că pe de o parte nu este un drept absolut și nelimitat, iar pe de altă parte, măsura de suspendare în cazul procurorilor este dublată automat de o interdicție generală de exercitare a oricărui tip de activitate remunerată, ținând cont de situație financiară precară și imposibilitate de a întreține din venituri legale familia, din care fac parte și copii minori, normele naționale ar trebui să stabilească un minim de garanții, menite să asigure un echilibru între interesul Statului și interesul procurorului suspendat și familiei acestuia, prin reglementarea și oferirea de asistență și protecție socială adecvată.

În conext, este de menționat că, în pct.-le 51-54 din Hotărârea privind excepția de neconstituționalitate nr.19 din 3 iulie 2018, Curtea a reținut că:

- pentru a corespunde celor trei criterii de calitate (accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea), norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite;

- în caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile;

- într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

CtEDO, în practica sa constantă, a notat că nu este eronat, în sine, ca statul să aplice diferite măsuri de constrângere unui acuzat pentru a asigura desfășurarea eficientă a urmăririi penale, totuși, acesta trebuie să aibă parte de garanții.

Astfel, previzibilitatea legii este în strânsă legătură cu garanțiile unui proces echitabil, care sunt concepute pentru a evita plasarea unei persoane, pentru o perioadă îndelungată, într-o stare de incertitudine referitoare la situația sa.

Deci, analizând normele criticate, observ că:

- suspendarea din funcție a unui procuror în privința căruia este pornită o urmărire penală este prevăzută de lege;
- interdicția generală de exercitare a oricărui tip de activitate remunerată, plasasează procurorul suspendat în categoria persoanelor care

și-au pierdut mijloacele de subzistență, în urma unor împrejurări ce nu depind de voința sa;

- legiuitorul național, în special în Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, a omis să reglementeze măsurile pe care Statul este obligat să le ia pentru ca procurorul suspendat să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei lui.

În concluzie, acest viciu constituțional cauzat de omisiunea legiuitorului de a reglementa condițiile, modalitățile și criteriile clare și precise de realizare a dreptului la muncă și asistență și protecție socială a procurorului suspendat din funcție, restrângere a dreptului la muncă însoțită ex lege de interdicția generală de exercitare a oricărui tip de activitate remunerată, circumstanțe care generează pierderea mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări ce nu depind de voința lui, măsurile pe care Statul este obligat să le ia pentru ca procurorul suspendat să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei lui, contravine art.-lor 23, 43, 47, 49 alin.(2), 50 alin.(1) și 54 din Constituția Republicii Moldova.

I. LISTA DOCUMENTELOR RELEVANTE (DACĂ ESTE CAZUL)

La prezenta sesizare, urmează a fi anexate materiale cauzei nr.3-1338/22, 2-22077921-12-3-02062022, care se examinează de Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, judecător Corneliu Guzun.

II. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA AUTORULUI SESIZĂRII

Declarar pe propria mea onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, pentru ce și semnez.

31 .10.2022
Elena CERUȚA

ÎNCHEIERE

29 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediu Râșcani)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Grefier

Guzun Corneliu

Fedișin Adelina

examinând în ședință publică cererea reclamantei Ceruța Elena privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Ceruța Elena către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ,

constată:

La data de 02.06.2022 reclamanta Ceruța Elena a depus cerere de chemare în judecată către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ.

Solicită reclamanta, în cererea de chemare în judecată, anularea ordinului Procurorului General interimar nr. 412-p din 10.03.2022 prin care a fost dispusă suspendarea subsemnatei din funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de la 10.03.2022, până la adoptarea unei hotărâri pe caz, ca fiind ilegal.

În cadrul examinării prezentei acțiuni, reclamanta Ceruța Elena a înaintat o cerere de sesizare a Curții Constituționale, în vederea realizării controlului constituționalității următoarelor prevederi: art. 14 și 62 combinate cu prevederile art. 55 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016, deoarece, după părerea reclamantei, acestea contravin prevederilor art. 23, 43, 47, 49 alin.2), 50 alin.1) și 54 din Constituția Republicii Moldova, în partea ce ține de omisiunea de reglementare a condițiilor, modalității și criteriilor clare și precise de realizare a dreptului la muncă și asistență și protecție socială a procurorului suspendat din funcție, restrângere a dreptului la muncă și pierderea mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări ce nu depind de voința lui.

În ședința de judecată, reprezentantul Procuraturii Generale a Republicii Moldova a lăsat la discreția instanței chestiunea privind sesizarea Curții Constituționale.

Audiind opiniile părților, verificând sesizarea înaintată de reclamanta Ceruța Elena prin prisma art.12¹ Cod de procedură civilă, instanța de judecată o va admite, din următoarele considerente.

În conformitate cu art.12¹ Cod de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca

obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile. (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

În speță, s-a stabilit că, la data de 02.06.2022 reclamanta Ceruța Elena a depus cerere de chemare în judecată către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea ordinului Procurorului General interimar nr. 412-p din 10.03.2022 prin care a fost dispusă suspendarea subsemnatei din funcția de procuror în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de la 10.03.2022, pînă la adoptarea unei hotărâri pe caz, ca fiind ilegal.

Conform art. 135 alin.1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Astfel, se constată că, obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. 1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, reieșind din obiectul și temeiurile de fapt și de drept ale prezentei acțiuni.

La fel, se va reține că, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

Întrunindu-se cumulativ condițiile date, instanța va sesiza Curtea Constituțională pentru a se expune, conform sesizării reclamantei Ceruța Elena, asupra constituționalității art. 14 și 62 în coroborare cu prevederile art. 55 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016.

În conformitate cu art. 12¹ Cod de procedură civilă, art.art. 195, 230 Cod administrativ instanța de judecată,

dispune:

Cererea reclamantei Ceruța Elena privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Ceruța Elena către Procuratura Generală a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ se admite.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității art. art.14 și 62 în coroborare cu prevederile art. 55 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016 prin prisma art.art. 23, 43, 47, 49 alin.2), 50 alin.1) și 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea reclamantei Ceruța Elena și copia cererii de chemare în judecată.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Judecător

Copia corespunde originalului

Guzun Corneliu